

Lausunto

08.09.2023

Asia: VN/9714/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi VN/9714/2023

Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi.

Kyseessä on vuoden 2022 lopulla hyväksytyn suuryritysten vähimmäisverotusta koskevan direktiivin kansallinen voimaansaattaminen. Direktiivi pohjautuu OECD:n Inclusive Framework -kokoonpanon (noin 140 maata) lokakuussa 2021 hyväksymään, kansainvälisen verotuksen maailmanlaajuiseen uudistukseen. Sen hyvänä tavoitteena on kitkeä suuryritysten harjoittamaa voitonsiirtoa ja rajoittaa maiden välistä haitallista verokilpailua. Maiden välisissä neuvotteluissa sovittuja, nk. GloBE-sääntöjä on tarkoitus soveltaa koordinoitusti niiden valtioiden osalta, jotka ottavat sääntelyn käyttöön. Inclusive Framework -kokoonpanon valtiot ovat kansainvälisesti, myös EU:n ulkopuolella, sitoutuneet noudattamaan yhtenäistä kansainvälistä standardia, mikäli ne päättävät ottaa minimiverotusta koskevan sääntelyn käyttöön. Tarkoituksena on, että sääntelyn piirissä olevien suuryritysten voitot tulevat aina verotetuksi vähintään minimiverokannalla, vaikka voittoja siirrettäisiin maahan, joka tarjoaa tätä alhaisempaa verotusta

Fingolla ei ole yksityiskohtaista lausuttavaa hallituksen laajaan esitysluonnokseen suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi. Kansallista liikkumavaraa direktiivi ei juurikaan salli, mutta tarjottujen poikkeamismahdollisuuksien osalta Fingo toteaa, että kansallisen lain säätäminen on perusteltua Finnwatch ry:n lausunnossaan esittämillä perusteilla. Lisäksi kansallisten säännösten rikkomisesta seuraavat seuraamusmaksut saisivat olla esitysluonnoksessa esitettyä tiukemmat.

Ulkoisvaikutukset kehittyviin maihin ja kansainvälisen sääntelyn jatkokehittäminen

Fingo muistuttaa, että Suomi uudisti sitoutumisensa Addis Tax Initiativeen (ATI) vuonna 2020. Aiempien, pääasiassa DRM-avun (Domestic Resource Mobilisation) määrällisten tavoitteiden lisäksi uudessa julkilausumassa korostetaan laadullisia tavoitteita, joista yksi on avunantajamaiden eli ATI-aloitteen kehityskumppaneiden harjoittaman veropolitiikan politiikkajohdonmukaisuuden vahvistaminen spillover- eli ulkoisvaikutusanalyysien avulla. Tavoitteena on, että kehityspoliittiset näkökulmat ja kehittyvien maiden veronkantokyky otetaan huomioon kaikilla politiikkalohkoilla, ei pelkästään ulkoministeriön alaisissa toimissa. Vaatimus yhdenmukaisesta toiminnasta eri hallinnonalojen kesken on asetettu myös yhdeksi Suomen kehityspoliittikka ohjaavaksi periaatteeksi vuoden 2021 ylivaalikautisessa kehityspoliittisessa selonteossa: kestävän kehityksen saavuttaminen vaatii samansuuntaista toimintaa eri politiikka-aloilla.

Verojärjestelmän ulkoisvaikutusten arviointi kartoittaa yhden maan verojärjestelmän vaikutuksia muiden maiden verojärjestelmiin, veropohjaan ja veronkantokykyyn. ATI-sitoumuksessa painotetaan erityisesti vaikutusten arviointia kehittyviin maihin. Muun muassa EU-komission verotuksesta ja tullionionista vastaava osasto sekä kansalaisjärjestö ActionAid ovat laatineet oppaita ulkoisvaikutusarvion tekemiseen. Näitä analyyseja tarvitaan, koska aggressiivinen verosuunnittelu, epäedulliset verosopimukset ja kansainvälinen verokilpailu heikentävät kehittyvien maiden verotuskykyä. Nykyisen lainsäädännön lisäksi on tärkeää arvioida tulevien verolainsäädännöllisten hankkeiden yhteydessä niiden ulkoisvaikutuksia. Myös tämän vähimmäisveroa koskevan lainsäädännön osalta tulisi kohdennetusti tuoda esiin sen mahdolliset vaikutukset kehittyvien maiden veronkantokykyyn.

Suomen on tärkeää allekirjoittaa monenkeskinen sopimus STTR-säännön (Subject to Tax Rule) käyttöönottamiseksi verosopimuksissa ja ryhtyä aktiivisesti toimiin verosopimusten muuttamiseksi niiden kehittyvien maiden kanssa, jotka eivät liity monenkeskiseen sopimukseen. STTR-säännön ripeä ja maakattavuudeltaan laaja käyttöönotto on tärkeää, sillä säännön avulla turvataan kehittyvien maiden mahdollisuudet kohdistaa verotusta niistä ulossuuntautuvaan voitonsiirtoon silloin, kun se suuntautuu matalan verotuksen maahan.

Arviot OECD-sääteilykokonaisuuden käytännön vaikutuksista kehittyviin maihin vaihtelevat, mutta monien kehittyvien maiden kannattaa todennäköisesti enemmän verottaa isoja monikansallisia yhtiöitä omien kansallisten lakiansa mukaisesti, kuin sitoutua GloBE-sääntöihin. Minimiverosääntöksiin jäi kaiken kaikkiaan maiden välisten neuvottelujen tuloksena useita puutteita, jotka heikentävät sääntelyn tehoa ja johtavat verotulojen epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen eri maiden kesken. Keskeisiä puutteita ovat esimerkiksi matala minimiveron taso ja korkeat soveltamisrajat. Fingo esittää, että Suomen tulee olla mukana edistämässä sääntelyn kansainvälistä jatkokehittämistä ja sääntöksiin jääneiden puutteiden korjaamista, niin OECD:ssä, EU:ssa kuin YK:ssa.

Suomen on myös tärkeää tukea niin osana EU:ta kuin omilla kansainvälisillä vuorovaikutuksillaan YK:n roolin vahvistamista globaalin veropolitiikan määrittämisessä, jotta kaikki maailman maat pystyvät siihen nykyistä tasa-arvoisemmin osallistumaan. Tätä muutosta edistetään parhaillaan aktiivisesti YK:ssa marraskuussa 2022 jäsenmaiden yksimielisesti hyväksymän Afrikka-ryhmän päätöslauselman "Promotion of inclusive and effective international tax cooperation at the United Nations" sekä YK:n pääsihteerin elokuussa 2023 julkaiseman raportin "Tax Report 2023" pohjalta.

Lisätietoja: Outi Hakkarainen, outi.hakkarainen@fingo.fi, puh. 050-317 3728.

Hakkarainen Outi
Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry